

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De uero philosopho. Cap. xx.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

procul ab oculis nostris, aut futura unquam sit, parati sumus ratione ostendere, factum iam fuisse & esse in presentia, futuramque esse quando eadem in aliqua ciuitate proualebit, nec nos impossibilia dicere.

Quod nobiscum gerendum est bellum.

CAPVT. XVIII.

Recte inquit a nobis dictum est, omnes homines sibiipsis pugnare, neminemque esse, qui sibiipso hostis non sit. Quare praecipua optimaque uictoria esse seipsum uincere. Sicut e contra, turpissimum atque pessimum a seipso uinci. Et post pauca. Unus est unusquisque nostrum, sed duos secum contrarios amentes habet consiliarios, uoluptatem atque dolorem quibus opinionum futurorum accedunt, quas communiter spei nomine appellamus. Proprie autem, quae ante dolorem spes est timor, quae uero ante uoluptatem confidentia nominatur. Ad haec omnia ratio accedit melior aut peior, qua cum quid publice constitutum sit, lex nuncupatur. Deinde haec passiones inquit in nobis quasi nerui aut funes huc & illuc ad contrarias operationes attrahunt. Ratio uero uni semper rationi oportere constanter inhaerere persuadet, quae quidem ratio aureo quodam fune atque communi lege uidelicet ciuitatis inniti solet. Alii autem durae asperaeque tanquam ferreae sunt. Haec ubique ferme diuinae litterae predicant, appetitum rationi pugnare docentes, rationemque optimam esse, quae dei lege dicitur, uictoriamque laudatissimam cum huic rationi appetitus subijcitur.

Quod peccatorum anima est causa, CAP. XIX.

Vndecimo autem legum. Necessum est inquit tam uirtutem quam uitiorum causam esse animam, quod Mosayco illi consentaneum est. Si anima peccarit, & si anima delictum fecerit.

De uero Philosopho. CAPVT. XX.

Cum in hebraica scriptura de studioso ueroque philosopho dicat. Bonum est uiro si tollat iugum in iuuentute sua, se debitorumque solus ac tacebit. Cumque diuini prophetae ac sublimi philosophia in montibus atque speluncis degerint, ad solum deum mentem erigentes. Audias quemadmodum etiam Plato hunc uiuendi modum comprobauit dicens. Qui praecipui in philosophia sunt, ab adolescentia etiam ipsam uiam, quae in forum abducit ignorat,

ignorant, nec ubi curia, aut communis alius conueniendi locus sit, sciunt. Leges autem & decreta nec scripta uiderunt nec audierunt, solatia & magistratus, coetus & coenas nec somnio quidem uiderunt. Si bene autem aliquid aut male a uiris uel mulieribus in ciuitate factum est, non minus eos fugit quam maris arena, quae omnia ita nescit, ut nec nescire se quidem sciat. Non enim haec fugit, ut melior uideatur, sed ut sit. Quare si etiam corpore in ciuitate sit, mens tamen omnia haec contemnens, super terram uolauit, ut est apud Pyndarum. Quomodo id dicis o Socrates inquit, cum Thressa quaedam Thalem caelestia respicientem, quia cogitatione occupatus in puteum deciderat, reprehendisse dicatur: quod cum caelestia quaereret, quae ante pedes sunt, non uideret. Hoc inquit scomma in omnes philosophos dici potest. Vere namque, qui recte philosophatur non solum ignorat quid uicinus faciat, sed pene si homo est aut pecus non animaduertit. Quid sit homo, & quid praecipue hominem facere conueniat, id uero diligentissime quaerit. Quare o charissime Theodore, si quando huiusmodi Philosophus in iudicio, uel alio loco publico loqui de rebus istis hominum cogitur, risum omnibus praebet, & in difficultatibus, quoniam inexpertus est, quasi in puteum incidit. Proprium enim sibi est neminem conuictis petere, & in laudationibus cum non fecte sed uere ac ex animo dicere uideatur, leuis quidem atque insanus uideatur. Si regem enim laudari aliquem audierit Agasonem aut bubulcum laudibus efferris arbitratur: quod si mille iugera terrae possidere aliquem audierit, parua haec dicit, qui uniuersum orbem cogitatione complecti consueuit. Valde autem etiam illos contemnit, qui se generosos praedicant, & auos, proauos, attauosque suos in medium adducunt, amentiam ipsorum ideo spernit, quia uniuersum hominum genus cognoscere nequeunt. Auos enim & progenitores innumerabiles singuli habuimus, quorum alij diuites, alij pauperes, alij reges, serui, barbari, graeci que fuere, ideo ridet quod in quocumque aut uiginti progenitorum genealogia nonnulli gloriantur. In omnibus igitur istis uerus philosophus uulgo deridetur, & modo superbus, modo rerum humanarum ignarus putatur. Et paulo post. Si omnibus inquam o Socrates, ut mihi persuaderes, maior pax & pauciora mala essent in hominibus, non est possibile o Theodore inquit mala omni-

E v no ab

*Tullius 77 sub
paulo in p. 17*

no ab hominibus auferri: nō enim apud deos, sed apud mortales ne-
 cessario, & in hoc loco uersant; quamobrem toto animo conari de-
 bemus hinc illo transire. Transitus autem & fuga terrenorū est imi-
 tatio dei quantum homini possibile est. imitat autem deum iustitia,
 sanctitate, prudētia. Sed non est inquit facile persuadere multis ita se
 ista habere, sed nequitiam fugiendam, uirtutemq; sequendā putant,
 non rerum ipsarum gratia, sed ut bonus uidearis. Hæc inquam ani-
 les fabulæ sunt; ueritatem autem altius nos exponamus, deus nullo
 modo iniustus est, sed q̄maxime iustissimus, nec est ei similis aliqd
 q̄ si quis nostrum iustissimus fiat. Quare dei cognitio sapientia est,
 & uirtus uera, ignoratio uero ruditas est & negtia manifesta. Que-
 cuncq; autē alia dicitur sapientia, uidetur quidē, sed non est. Nam quæ
 in rebus ciuilibus est onerosa, quæ uero in artibus fabrilibus. Quicūq;
 igitur iniuriatur sapiens propter astutiam suam dicendus non est:
 ignorat enim quod minime ignorare oportet quantū iniustitia de-
 trimentum afferre soleat; nō quod ipsi detrimentum putant uulne-
 ra uel mortem, quæ patiuntur etiam, qui nihil iniuriantur, sed quod
 effugere iniuriaribus impossibile, apud scripturam etiam humana
 uniuersa hæc sapientia stultitia nominatur. Scriptum est enim. Per-
 dam sapientiam sapientum, & intellectum intelligentiū destruam,
 ubi sapiens, ubi scriba, ubi cōquisitor huius sæculi. Quod autē qui
 uere ac secundum deum philosophat, nihil prauis sapere debet. Inde
 discimus, quia nō ea quæ uidentur, quæ temporalia sunt, sed ea quæ
 non uidentur, quæ eterna sunt cōsiderare iubemur. Nequitiam au-
 tem in terris & in hac mortali uita conuolui. Propheta ostendit di-
 cens, Quia furtum & adulterium & cædes fusa in terrā sunt, & san-
 guinem sanguini commiscent. Ad deum autem hinc fugiendū esse
 Moses ostendit. Post dominum deum tuum ambulabis, & ipsi ad-
 herabis. Imitandum quoq; deum esse significat dicens. Sancti sitis,
 quia dominus deus noster sanctus est. De iustitia uero dei David
 clamat. Iustus dominus iustitiam dilexit. Idem diuitias contemnen-
 das esse docuit dicēs. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Et rur-
 sus. Noli timere cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata
 fuerit domus eius. Quoniā cum interierit, non sumet cum eo omnia.
 Principatus etiam hominum nō multifacere monet cum dicat. No-
 lite

lite confidere in principibus, in filijs hominum, quibus non est falsus. Exibit spiritus & abibit in terram suam, in illa die perdentur omnes cogitationes eius.

Quod nonnunquam falso ad utilitatem audientium utendum est. CAPVT XXI.

Non autē inquit Plato alienum a grauitate sua legillator putabit falso aliquid ac fere inepte ad utilitatem iuuenum dicere, maxime si quod falso dicitur audientes ita trahat, ut non ui, sed sponte iustitiā uelint suscipere, solidum enim bonum ueritas, sed nō ita facile plerumq; persuadet. Innumerabilia huiusmodi uerba sunt in scriptura, ut puta, quādo poenitere deum, aut dormire, aut irasci, aut alijs perturbationibus ferri scribitur, quæ quamuis altius interpretata non procul a ueritate sint, uerba tamen ipsa uel terrendo, uel permulcendo non nihil profint illis, qui altiorē uestigare sensum nequeunt.

Quod omne genus hominum ad ueritatem utendum est. CAPVT. XXII.

Recte in superioribus Plato inquit uiros & mulieres, liberos & seruos, iuuenes & senes, sic disciplinam ciuilem dictum est, amplecti oportere, ut nunquam cessent uarijs modis atq; carminibus, quæ diximus decantare. Et in quinto de republica. Nihil inquit o. Theodore ad gerendam rempublicam pertinet, quod ad mulierem, quia mulier non pertineat, aut ad uirum pertineat, quia uir. Sed cum una natura utriusq; animalis sit, quæ ad uirum natura, hæc ad mulierem etiam natura pertinet, Est autem in omnibus imbecillior uiro mulier. Vtrum igitur uiris omnia, mulieribus uero nihil concedemus? non recte inquam. Recte inquit dicis, nam mulier alia medica esse potest, alia musica, alia ad utrumque inepta natura. Similiter alia bellicosa, alia non, Alia philosophus, & alia non, Alia magni animi, & alia pusillanimis, & alia ad custodiendam ciuitatem nata, alia non, sicuti & uir. Eadem enim est utriusq; natura, præterquam quod altera imbecillis, & altera robusta, quare similes natura mulieres ad cohabitandum, simulq; rempublicam gerendum uiris danda sunt. Decet enim ut natura similes potius quam dissimiles conueniant. Hæc re ipsa apud Iudæos